

M
Tyrvää?

Ryysän kaluisto Tyrvääkylässä

(Tähän kuuluu kartta ja 3 valokuvaa)

Tästä kaluistosta olen lähemmin kertomut kirjelmässäni Muinaistieteelliselle Toimikunnalle 26 päivällä lokakuuta 1904. Kesällä 1905 kävin uudelleen paikalla sen johdosta että kylässä oli isonjonon täydennys ja kaluisto oli saatava isonjonon karttaan merkityksi. Tällöin tein myöskin alueesta kartan käyttämällä lualla työskentelevän maanmittarin distanssimittaria. Tämä kone oli kumminkin niin rajoitetun ajan käytettävissäni että ennalta suilata vaan tärkeimmät linjat ja vaan rajoitetun määrän pisteitä viljelemättömän maa-alan rajoilla, joten olen vaan luoravivaisesti voimut merkittävää aluetta kartalle. Suurta poikkeusta luovutusudesta ei tällä kunnunkaan ole tehty, jos kohta kaikki pienet rajamuutokset ovat ole tulleet näkyviin. Huomattavimmat pisteet näissä kunnunkin ovat paikoillaan. Hautausmaita kartalle merkittäviä oli myöskin tilaisuudessa määräämään vaan yhden pisteen kussakin, ja itse raunioiden laajuus riittäisi jälestäpäin mittauksella kahdesta suunnasta. Tämän vuoksi saattavat rauniot kartalle piirrettyinä jossain määrin poiketa luovutuksesta, ei kuitenkaan onneksi kuin sellaisten luovutuksen suhte kunnunkin on kartalla.

Raunioista, joita tällä kertaa laskin 37 - edellisenä kesänä 33 - ovat muutamat epävarmoja, mutta ovat kuitenkin kartalle merkityt koska ne joka tapauksessa ovat kairauksella tutkittavat. Niiden myöhempien myönteis- ja tilakäytöille seuraavasta leikkilöytöstä:

1. laajuus 10m. NS X 6m. WE, 2 suurta luontaista kivää silmäkivenä, toinen niistä halennut. Raunio-
kivistön peittää suurimmaksi osaksi nurmi.

2. l. 8m. SE-NW X 7,5m. NE-SW, Suuri luontainen silmäkivi, muun kivistön peittää suurimmaksi osaksi nurmi.

3. l. 7m. NW-SE X 8m. SW-NE, keskellä silmäkivi, raunio-
reunakivikko näkyvissä, keskelläkin kiven selkeitä.

4. l. 5,40m. NS X 6,50m. WE, osaksi hävitetty, lausi-
jäätä suurikivi, muuallakin siellä löydetty kiviä näkyvissä.

5. l. 9m. NS X 8,40m. WE. Raunio-
reunat kohoavat jyrkästi noin 60-70cm. korkeudelle, päällä
lasaisista kivikkoja, jonka osaksi peittää nurmi.

6. l. 9m. SW X 11m. WE; Sama luontainen kuin edellisen; lasapäällinen ja reunat 0,80-1m. korkeudet. Kautta raunio-
peittää kiviä esiin.

7. l. 6,30³ NS X 2,50 WE. Raunio-
sta on toinen puoli raivattu pelloksi, eteläpäässä isompi kivi,
muualla kauttaaltaan kiviä.

8. l. 8m. NS X 4m. WE, jilkka (noin 16m.) kivikko-
harjanne, jonka pohjoispäässä lieuse hautarau-
nio.

9. l. 9m. NS X 3m. WE, Aidan itäpuolella ollut osa
hävitetty, kauttaaltaan kivikkoja, jonka
osa osaksi peittää.

10. l. 10,50m. NS X 6,70 WE, keskellä isompi kivi,
kauttaaltaan kivikkoja, jonka nurmi osittain peittää.

11. l. 5,50m. NS X 3 WE, kaurus, oikea, harjava
kumpu, osaksi nurmen peittämää kivikkoja.

12. l. 11m. NS X 10 WE, sheä kaunis, keskuskivet
paljana, kuten piirros Toimikunnalle v^u 1904
osoittaa.

13 l. 9,50m. NS X 8,30m. WE. Samanlainen kuin edellinen.

14. Melkein puolipyrammuotoinen kivik-
koharjanne - 12,50 X 11m. looja - jonka luoteis-
ja itäpäässä lieenee hautaraunioita, edellisen
noin 7, jälkimmäinen 3m. leveä. Koko harjanne lä-
hemmin tarkastettava.

15. Noin 25m. pitkä harjanne, jonka luo-
teispuolelta ainakin on hautaraunio. Melkein kes-
kellä harjannetta on suuri keskuskivi ja
seurakivet muodostavat kauniin Toimikun-
napiirin, joka kaakkaispäässä käy epäselväksi.

16. l. 8m. NS X 9m. WE. Keskellä ja W-päässä suu-
ri luomokivi, keskuskiven ympärillä kivikkoo,
pohjoislaivalla pari murteen peittämiä luom-
okiveä.

17. Etelästä pohjoiseen pitkä harjanne, joka
katkeaa kahdeksi osaksi. Etelästä pohjoinen on var-
ma hautaraunio 6,50m X 5,50m. looja ja kes-
kustalta noin 1,20m. korkeinen, luoteiskul-
malla iso luomokivi, muu kivikko otaksi mur-
mesta esiinristävä.

18. l. 4,80m. NS X 3,70 WE, pieni raunio, jonka kivik-
ko osaksi näkyvissä.

19. l. 9m. NS X 12,50m. WE, muodoltaan nelikul-
mainen, seyrjät jotenkin suorat. Keskellä on iso
luomokivi ja muu kivikko keskustasta on
paljasta samoin kuin raunioissa 12 ja 13.

20 l. 8,70m. NS X 9,70 WE, Raunio pyhätty kolmen tai
neljän ison luomon kiven ympärille

21. l. 7,50m. NS X 7,70m. WE. Matala kiviraunio,
jossa kivikossa suureksi osaksi peittää murmea.

22 l. 8 m. NS X 7,70 m. WE, kaultaaltaan luntaava,
valkka osaksi nurmen peittämiä kiviä.

23 l. 7,70 m. NS X 10,30 WE. Tässä rauniossa on ollut
suuri luonnontekijä (pyöräntuuli), joka on jorautamalla
säätetty ja viety pois. Tuoppa on sitten täytetty jätel-
tä pois kiskotuilla kivillä. Rauniosta on siis vaan
reunoja jällellä.

24 l. 4 m. NE-SW X 5,70 m. NW-SE. Noin 1 metriä kor-
keinen osaksi nurmen peittämiä kiviä raunio.

25 l. Kautaraunio suurten luonnontekijän välttä,
joista yksi on otettu pois. Näin syntyneen kuopan
reunoissa kaluistomasta ja saviastianpalasia. Rau-
nion pituus N-S 9 m., leveys WE 6,50 m.

26 l. 14 m. NS X 12 m. WE. Sijjat kohoavat 1-1,5 metrin
korkeuteen, keuhkusta rotholla, jonka lasottaa alas-
kon kiviteko. Ehsä, kaunis. Siis samaa laatua kuin

12 ja 13.

27. Suurin osa rauniosta poistettu, jällellä vaan
pieni kulma 4,50 m. NS X 7,50 WE, ollut siis soikea,
mutta vaan itäosa jällellä. Shan Eimäin laidassa
kivi on raunio

28, jonka laajuus 8,70 m. N-S X 9,50 WE. Se on kau-
nis noin 1,5 m. korkeinen. Maan ja kiven tekainen
raunio, jonka keuhkustassa on aukkoja hoeksi-
vausten jällellä

29 l. 5_m SSW + NNE X 6,5 m. NW-SE. Soikea, ehsä, kau-
nis; reuna-ivot hyvin näkyvässä, niiden joukossa
pari suurta.

30 l. 4,70 m. NS X 4,40 WE, melkein pyöreä, noin
50-60 cm. Korkea ~~kuoppa~~, jonka kivet osittain ~~nurmen~~
peittävät.

31 l. 6,80 m. NS X 7,50 WE, suurin osaksi
maan peittämiä kiviä raunio, jonka keuhkustassa
on kaivettu noin 1,50 metrin läpimittainen
aukko.

32 l. 6 m. N.W-SE X 4 m. WE. Soikea nurmen
peittämiä kumpu, jonka jinnasta nousee
kiviä näkyviin.

33. l. 7,50 m. NS X 7,80 WE. Suuren ja korkean
luonnon kivien ympärillä kasatun raunio. Kes-
kuskiven ympärille muodostun korkealle etin-
peittävästä kivistä piiri.

34 l. 10,50 m. NS X 11, WE. Raunio kohoaa länsi-
pyrstästä lähes 2 metrin korkeuteen. Kivikko
peittää osaksi nurmi.

35. l. 6,50 NS X 8,50 WE, noin 1,50 m. korkeinen,
keskusta, suureksi osaksi nurmen peittämiä.

36. l. 8,50 m NS X 7,50 m. WE. Vähän soikea, noin
1 m. korkeinen pohjoispuolelta.

37. l. 6,30 m. NS X 10,30 m. WE, soikea harjama,
joka luultavasti on hautaraunio. Kivikko
on nurmenpeittämiä suurin osaksi.

Kalmuston luonnetta valaisevat
edelleen tähän liitetyt kolme valoku-
vaa.

Helsingissä Pyksällä 1905.

Juhani Rinne.

Tyrvään kylän Ryssän talon
Hiiden mäen kartta.

Tyrväällä. 1905.

Juhani Rinne.
Kartta- ja topogr. assistentti.

0 48 96 144 192 240 Metriä.

Skaala.

(1:1,600)

0 48 96 144 192 240

160

240

Metriä.

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

144

192

240

0

48

96

Tynvää, Pyssän kalmisto.
J. Ruine s. 1905

(L.136) 2610

Kuva otettu Hartolan myllyä päin idasta.
Vert. karttaan.

(L.136) 2611

Kuva otettu Hidenmäestä koillisuuntaan.

Tyrvää, Pyssän kalusto.

J. Ruine v. 1905.

(L.136) 2612.

Kuva otettu raunioiden 12 ja 13 luota
willisoumistaan.